

Torstai, 27. maaliskuuta 2008 – Thursday, March 27, 2008

Sessio 1a (Päätalo LS A05)

13:00–13:30

Noora Vikman

Joensuun yliopisto

Medioitumisen vaateita ja vaikutuksia kansanmusiikissa

Esityksessäni esiin ottamieni kysymysten on tarkoitus valottaa arvoitusta musiikin tekemisen mielekkyydestä eli mikä pitää niin ammattimaista kuin kansanmusiikin harrastustoimintaakin vireessä.

Vertailen havaintojani kyselyvastauksiin, joissa Pohjois-Karjalassa toimivat kansanmuusikot käsittelevät musiikin medioitumisen aspekteja. Kyselyn teemoja olivat musiikin välittyminen, paikallisuus ja yleisö. Kyselyn teen helmikuussa 2008.

Millaisia vaatimuksia musiikin medioituminen asettaa erilaisille kansanmusisoinnin tekemisen käytännöille? Amatöörilauluharrastus sijoittuu musiikin tekemisen alueelle, jossa musiikki ei ole varsinainen elinkeino. Esitän esimerkkejä paikallisen mieskuoron toiminnasta pohjoisitalialaisessa kylässä, joka on ollut pitkään tutkimukseni kohteena. Artikkelini Vuorilla, vuorilta, vuorille kertoo alustavasti cembraalisesta laulusta. Se on osa väitöskirjatyötäni ja luettavissa osoitteessa: <http://acta.uta.fi/teos.phtml?11009>

Miten muusikot itse toimivat musiikin tekemisen medioituneella kentällä, jossa musiikki välittyy yhä sekä muistinvaraisesti, akustisesti, painettuna että sähköisesti? Kenelle välitetään, kuka välittää? Millaisia portinvartijoita polulla koetaan olevan? Miten musiikki muuttuu medioituessaan? Paikallinen tieto musiikin välittymisestä perustuu erilaisiin oletuksiin ja kuvitelmiin musiikin vastaanotosta. Miten ammattilaiset ja harrastajat mieltävät yleisönsä? Minkälainen tavoiteltu yleisö on?

Olen kiinnostunut siitä, miten musiikin paikallispiirteet ja muut vaikutteet välittyvät ja kietoutuvat uudeksi paikallisuudeksi. Miten ne ovat välittyneet ennen ja miten nyt? Kyselyn perusteella vastaan siihen, miten pohjoiskarjalalaisuus kuuluu musiikissa muusikoiden mukaan. Tulevaisuudessa pohjoiskarjalaiset kokemukset ja näkemykset auttavat selvittämään, miten ja miksi pohjoisitalialaisen kuoron nykyrepertuaari on tarve mieltää ”trentinolaiseksi” eli ”paikalliseksi”.

* * *

13:30–14:00

Marja Mustakallio

Övertorneå

Pianoja, torvisoittoa ja ihmelapsia. Julkisen musiikkielämän muotoutuminen Haaparannalla ja Torniossa

Tarkastelen esitelmässäni, miten musiikkielämä muotoutuu vierekkäisissä rajakaupungeissa 1800-luvun puolivälistä 1900-luvun alkuvuosiin.

Haminan rauhan jälkeen 1809 Tornionjoen suulle syntyi kaksi keskusta. Ruotsin valtakunnassa Haaparannan kylästä tuli kauppa 1821 ja kaupunki 1842. Vanha Tornion kaupunki tuli osaksi

Venäjänsuuruuskuntaa. Kaupunki menetti ensimmäisinä rauhan vuosikymmeninä osan porvaristostaan Haaparannalle.

Julkinen musiikkielämä koostui erilaisista tilaisuuksista, joissa esitettävän musiikin luonne ja merkitys vaihteli. Oli varsinaisia moderneja konsertteja, oli iltamatyyppisiä tilaisuuksia, joissa soitto ja laulu olivat osa esitystä ja jotka päättyivät tanssiin. Oli erilaisten yhdistysten (raittiusseurat, Pelastusarmeija, Luistelukerho, Metsästysseura, nuorisoseura, maanpuolustusyhdistys, työväen- ja käsityöläisten yhdistys) tilaisuuksia, joiden ohjelman osana oli musiikki, ja joihin houkuteltiin väkeä musiikilla. Oli taustamusiikkia: kahvikonsertteja ja torvimusiikkia hotellin puutarhassa. Musisoinnissa on havaittavissa vuotuiskierto eli vuodenajan ja vuotuisjuhlien merkitys. Musiikki jäsensi aikaa.

Liikenneyhteyksien perustuessa hevosvoimaan ja laivaliikenteeseen Tornio/Haaparanta oli yksi kiertävien esiintyjien pysähdyspaikka reitillä esim. Tukholmasta Pietariin. Kesä oli vilkkaampaa konsertoinnin aikaa, talvisin musiikki taas soi tapanin-, loppiaisen- ja laskiaisen tanssiaisissa. Alueella oli myös vilkasta paikallisin voimin toteutettua musisoimista: musiikkiyhdistykset, kuorot, torvisoitto ja pianonsoittoharrastus.

Mikä merkitys valtakunnan rajalla oli julkisen musiikkielämän muotoutumiselle? Muodostuiko Tornio/Haaparanta -alueelle ruotsalaisen ja suomalaisen musiikkikulttuuri? Erosivatko musiikkikulttuurit enemmän toisistaan kielen ja yhteiskuntaluokan perusteella? Pystyikö kansallisuusliike tai raittiusliike yhdistämään – ja erottamaan?

* * *

14:00–14:30

Riitta Rautio

Jyväskylän yliopisto

Mikä musiikissa liikkuu? Musiikin liikemetaforien alkuperää etsimässä

Musiikin tutkijat ovat suhteellisen yksimielisiä siitä, että musiikki voidaan kokea liikkeenä. Sen sijaan musiikin synnyttämän liikevaikutelman alkuperästä on esitetty useita toisistaan poikkeavia käsityksiä. Esityksessäni pohdin erilaisten teorioiden ja mallien (akustinen, metaforinen, psykologinen, semioottinen) mahdollisuuksia selittää kuulijoilta keräämässäni aineistossa esiintyviä musiikillisia liikemetaforia.

Tarkastelen miltä osin aineistossa esiintyviä luonnehdintoja voidaan selittää pelkästään auditiivista prosessointia koskevan tutkimuksen tuloksilla (Todd, Clarke) ja miltä osin ne perustuvat välittömän kuulohavainnon ulkopuolisiin metaforisiin tulkintoihin (Scruton, Cox). Lisäksi pohdin myös musiikin synnyttämien psykologisten odotusten (Meyer, Krumhansl) merkitystä kuulijoiden esittämille liikevaikutelmille sekä kulttuurisiin koodeihin perustuvien symbolisten merkitysten (Tagg, Tarasti) osuutta lähinnä liikkeen tapahtumapaikan ja tunnemoodin kuvailemiselle. Aineistoni valossa näyttää siltä, että kaikilla neljällä selitysmallilla on merkitystä musiikillisten liikevaikutelmien alkuperän selittämisessä.